Nr 119

KURYER LITEWSKI

w Wilnie we Srodę dnia 3 Października v. s. 1823 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Ostatnia data gazet sankt-petersburskich jest dnia 25 września.

CESARZ JEGOMOŚĆ d. 9 września, o pół do trzeciey z południa, przybyciem Swojém uszczęśliwić raczył miasto *Rosławl*; u rogatek spotkany był przez mieyscowego Horodniczego. Mieszkańcy miasta, w uniesieniach radości, przeprowadzali MONARCHĘ do domu kupca *Sewerdina*, przygotowanego dla JEGO CESARSKIEY Mości, gdzie także był spotkany przez Marszałka powiatu, Głowę miasta, i znakomitszych obywateli, którzy chleb i sól ofiarowali, a CESARZ JEGOMOŚĆ łaskawém przyjęciem udarował. W pół godziny NAYJAŚNIEYSZY PAN, w pożądanym stanie zdrowia, wyjechał z *Rosławla* do osady woyskowey.

Od dnia 10 do 30go lipca r. t. z portu kronsztadzkiego wyszło 198 okrętow kupieckich, różnych narodów, z płodami rossyyskiemi.

Kurs sankt-petersburski d. 21 wrześ.: dukat hollen. nowy 11 r. 50 kop.. Zmiana złota 2 r. 88 kop.: Zmiana srebra 2 r. 71½ kop.

Nieustający dochod kommissyi umorzenia długow:

6$\frac{0}{0}$ assygnacyami —	101½, 102 —	procentow
6$\frac{0}{0}$ brzęczącą monetą —		
5$\frac{0}{0}$ takąż — — — —	84⅓	

KRÓLESTWO POLSKIE.

Warszawa dnia 9 października.

(z *Kuryera Warszawskiego.*)

We wszystkich kościołach *Warszawy* już się odbyło lub w tych dniach odbędzie żałobne nabożeństwo za zmarłego Papieża *Piusa* VII.

Wczora przy obecności nader licznie zgromadzonego pobożnego ludu, odbyła się w rynku nowego miasta uroczysta processya z kościoła XX. Dominikanów, jako w święto *Rożańca*, który to obrząd oddawna trwa bez przerwy w stolicy Królestwa Polskiego.

Towarzystwo Króles. Warszaw. Przyjaciół nauk, wczora pierwszy raz odbyło zwykłe centralne posiedzenie w swym *nowym domu*, już ukończonym, naprzeciw ś. *Krzyża*.

Xiąże Maxymilian *Jabłonowski* Senator Kasztelan, powrócił do *Warszawy*.

We wsi *Kroszewie* w Obwodzie Augustow. dziedziczney JW. *Karwowskich*, tego lata znaleziono na jedney słomie żyta 13 kłosów, wszystkie napełnione ziarnem.

Dowiadujemy się, iż dnia 10 sierpnia exekwowano w Paryżu na posiedzeniu towarzystwa zwanego *Société des Enfans d'Apollon*, złożonego z poetów, kompozytorów muzyków i t. p., nowy koncert na klarynet naszego rodaka *Kurpińskiego* w jego obecności; powszechne oklaski świadczyły, ile się podobał, a prezes towar. ofiarował P. *Kurpińskiemu* medal na znak, iż go towarzystwo przybrało za swego członka. Żałowano, iż nie mogąc dłużey bawić w Paryżu było mu niepodobieństwem napisać jaką operę dla tamteyszego teatru, do czego naylepsi poeci ofiarowali mu pomoc. W tey chwili *Kurpiński* ma się znaydować w *Rzymie*.

Tancerze wielkiey opery paryzkiey Panna *Hullin* i Pan *Ryszard*, zamówieni do teatru miasta *Moskwy*, przejeżdżali przez *Berlin*, gdzie na królewskim teatrze tańczyli kilkakroć. Publiczność berlińska przyjęła ich z oklaskami, a pisma publiczne bardzo chwalą ich talent. W tych dniach mają przejeżdżać przez *Warszawę*.

PRUSSY.

(z *Korrespondenta Warszawskiego*).

Rozchodzą się tu takie szczegóły względem małżeństwa następcy tronu pruskiego z Xiężniczką *Elizą* bawarską.

Wybór osobisty Xiążęcia jest powodem tego związku; obiedwie rodziny królewskie potwierdziły go. Król pruski żądał, ażeby Xiężniczka *Eliza* przyjęła religią ewangelicką lub luterską. Xiężniczka już się do tego skłaniała, zwłaszcza, iż to było wyznanie Królowey jey matki; ale poselstwo pruskie przez długi czas usiłowało skłonić Oyca ś. do zezwolenia na tę odmianę wiary. Wtedy kanclerz państwa pruskiego Xiąże *Hardenberg*, udał się osobiście do Rzymu i tyle uzyskał, iż Papież przyobiecał nie sprzeciwiać się temu. Dwór bawarski obawiał się użalania się swego duchowieństwa. Tym czasem wśród tego rozdwojenia rzeczy, nastąpił małżeński związek Xiężniczki *Leuchtenberskiey* z następcą tronu szwedzkiego. Małżeństwo to okazało, iż podobna wątpliwość może bydź rozwiązaną bez odmienienia religii. Zgodzono się więc na to, ażeby Xiężniczka *Eliza* została katoliczką, ale żeby jey dzieci wychowane były w religii protestanckiey. Przez związek ten, następca tronu zostaje szwagrem Cesarza Austryackiego, a tak trzy gabinety, austryacki, pruski i bawarski, będą mogły postępować jednym systematem, w okolicznościach tyczących się wewnętrznych stosunków Niemiec.

NIEMCY.

(z *Korrespondenta Warszawskiego.*)

Do *Lauzanny* d. 14 września przybyła Królowa Szwedzka z synem i córkami.

Donoszą z *Kopenhagi*, że 8 jenerałów szwedzkich wyzwało na pojedynek jenerała *Szwedels* Gubernatora Norwegii, a to z powodu obelżywych wyrazów. Odpowiedź na wyzwanie jeszcze nie nastąpiła.

W *Mechlinie* spaliły się razem 3 młyny, z czego straty szacują na 400,000 zł. pol.

W *Wisbaden* w nowych koszarach, gdy dobosz zabębnił na obiad, razem żołnierze skupili się na schodach, które się zawaliły, przez co kilkunastu żołnierzy postradało życie. Budowniczy został uwięziony.

W *Brunck* w przeciągu 15 minut grad i nagły wylew rzeki z gór, sprawił szkody pół miliona zł. pol.

W wielu mieyscach winobrania odbyły się, jak naypomyślniey.

FRANCYA.

Paryż, dnia 23 września.

(z *Korrespondenta Warszawskiego.*)

Dziś przede mszą Monarcha przyjął odwiedziny Xięcia Orleanu i jego małżonki.

Marszałek polny Xiążę *Carignan* został mianowany przez Xięcia *Angouleme*, wielkim urzędnikiem legii honorowey.

W wyszłym tu kalendarzyku dla duchowień-

stwa francuzkiego na rok 1823 czytamy, iż koszta roczne, budżetem przeznaczone na duchowieństwo, wynoszą 29,520,000 franków (47 milionów 232,000 zł. pol.) Oprócz tego gminy przeznaczyły na tenże cel 6,407,727 fran. a rady departamentowe 1,162,018 fran. Tym sposobem roczne uposażenie duchowieństwa wynosi 37,089,745 fr. (59 milionów 343,592 zł. pol.) Darowizny, zapisy i należności, przywiązane do zakładów kościelnych, uczyniły w roku 182⅔ 13,588,554 fr. kapitału. Na 30,415,000 mieszkańców, od czego niekatolików wyłączyć należy, jest we Francyi 38,559 gmin, a w nich 34,393 proboszczów lub wikaryuszów. Ogólna liczba czynnego duchowieństwa wynosi 35,676 xięży; biskupi uważają jednak za potrzebę, aby liczbę duchownych do 50,943 powiększyć. W roku 1821 umarło 1403 duchownych, a wyświęcono 1522. W mnieyszych i większych seminaryach tudzież po kollegiach teologicznych znayduje się 29,379 uczniów.

Badacz przyrodzenia Dober, usiłował dowieść w pamiętnikach akademii paryzkiey, iż w 12stoletniém drzewie, z rodzaju wiązów, mającem 20 stóp wysokości a 6 cali średnicy, znaydują się zarodki 15 bilionów i 840 milionów ziarn nasiennych.

Dnia 24. Major jeneralny Hrabia *Guillemi-not*, donosi marszałkowi *Oudinot*, listem pisanym z portu *Santa-Maria* d. 14 b. m. o wzięciu jenerała *Ballasteros* przez *Riego*, który użył podstępu, lecz korzyści z niego żadney nie odniósł, bo Xiąże *Reggio* donosi, iż podług uwiadomień nadesłanych mu z główney kwatery i od rejencyi, *Riego* pobity przez woysko francuzkie, schwytany został z 3ma oficerami.

Wiadomości telegraficzne odebrane z portu *Passages* pod d. 21 b. m. zawierają, że się tam znayduje 15 chorych, a między nimi tylko 3 okazujących symptomata niebezpieczne. Spalono już okręt, który przywiózł tę zarazę.

Dnia 25. Xiąże *Hohenlohe*, dowodzący naczelnie 3cim korpusem woyska, przesłał ministrowi woyny raport, datowany w *Burgos* d. 16 września, zawierający wiadomość o zajęciu *Santony* z całą kapitulacyą tey twierdzy. Ta kapitulacya zawarta w Argonna d. 11 b. m. podpisana przez gubernatora twierdzy *Rafaela de Hore*, i jenerała Barona *Scheffer*, dowodzącego woyskiem opasującem, a potwierdzona przez Xięcia *Hohenlohe*, składa się z 19 artykułów; treść ich jest następująca. Osada wyydzie z zapalonemi lontami i przy odgłosie bębnów. Powieziona będzie morzem do Francyi. Woysko francuzkie zaymie natychmiast miasto i twierdzę w imieniu Króla Jmci Katolickiego. Oficerowie wszystkich stopni zatrzymają szpady i sprzęty, a żołnierze tornistry. Jeżeli który z nich posiada dobra w Hiszpanii, zapewnioną ma ich własność. Działa, zakłady wojenne, broń, zapasy potrzeb różnych, słowem: wszystkie przedmioty znaydujące się w twierdzy, będące własnością rządu, nie przestając do niego należeć, wydane zostaną tegoż dnia woysku francuzkiemu, również kassy i papiery. Sporządzona będzie wczesniey lista imienna oficerów wyższych i niższych, chcących uznać rejencyą madrycką; ci nie póydą w niewolą wojenną, lecz złożą przysięgę na wierność *Ferdynandowi* VII, zatrzymają stopnie i znaki honorowe, i równie jak żołnierze pozostaną przy swoim żołdzie, jeżeli na to rejencya zezwoli. Woyskowi objęci tą listą udadzą się bez oręża do właściwych stanowisk. Żołnierze, którzy wysłużyli lat 6, mogą dostać uwolnienie od służby, jeżeli w szeregach daley pozostać nie zechcą. Toż samo rozumie się i o milicyi czynney, która powróci do domów. Żadna osoba, znaydująca się w twierdzy, nie dozna prześladowania za zdanie polityczne. Układ ten uznany będzie za nieważny, jeżeli twierdza otrzyma odsiecz przed dniem oznaczonym. Jeńcy hiszpańscy będą natychmiast na wolność wypuszczeni. Xiążę *Hohenlohe* wyznaczy stanowiska oddziałom: woyskowi otrzymają żołd i racye stosowne do swoich stopni.

Wódz naczelny, który się był udał do *Chiclana*, dla obeyrzenia przysposobień do uderzenia na twierdzę *Santi Petri*, powrócił d. 14 b. m. do portu *Santa-Maria*, gdzie kończą już straszne bateryе, wzniesione w stronie od twierdzy *Malagorda* i wyspy ś. *Ludwika*, dla strzelania z nich do warowni *Pontales*.

Zdaje się, iż w *Kadyxie* nastąpiła zmiana ministrów. Powiadają, że nowy minister spraw zagranicznych wezwał P. *A' Court*, posła angielskiego, pisząc do niego do *Gibraltaru* list, wystawujący opłakany stan *Kadyxu*. P. *A' Court* zawiadomił Xięcia *Angouleme* o nowych propozycyach obleżeńców; lecz Xiąże odpowiedział, że już zapóźno, i że postanowił otrzymać to gwałtem, czego z przykrością dla siebie, nie mógł dobrowolnie otrzymać. Admirał *Duperre* oczekiwany jest między d. 15 a 20 b. m. Zaraz po jego przybyciu rozpocznie się natarcie ogólne.

Dnia 26. Doniesienie telegraficzne odebrane wczora wieczorem, przesłane ministrowi woyny przez Xięcia *Angouléme*, zawiadamia o zdobyciu twierdzy *Santi Petri*.

Rząd madrycki odebrał bezpośrednie wiadomości z *Kadyxu*, dochodzące do d. 14 b. m. Rodzina panująca zostawała do dnia tego w pożądanym stanie zdrowia.

Gazeta madrycka z d. 20 b. m. tak pisze: „Lud madrycki, oczekując z niecierpliwością, aby prawa pomściły się na człowieku, który obalił tron swojego Monarchy i wystawił swoję oyczyznę na wszelkie nieszczęścia bezrządu, głośno się uskarża na to, iż *Riego* pozostaje dotąd w więzieniach w *la Carolina*. Możemy donieść, że tego zdraycę prowadzą pod mocną strażą do *Madrytu*, i że w chwili, kiedy to piszemy, przybył już pewnie do *Manzanares*."

Dnia 27. Dzisieyszy dziennik *Rozpraw* zawiera: „Doniesienie telegraficzne zapewnia, że zaraźliwa choroba, w porcie *Passages* panująca, znacznie grassować ustała. Odłączono starannie chorych od reszty mieszkańców. Wiadomości telegraficzne, które pospolicie nadchodzą w dniach 6ciu z portu *Santa-Maria*, tym razem przybyły w przeciągu dni 5ciu. Ostatnie doniesienia z tego portu są pod d. 20 b. m. o godzinie 7 wieczorem. Skutki ze zdobycia twierdzy *Santi Petri* są niezliczone. Ta twierdza leżąca przy uyściu rzeki *Santa-Maria*, broniła przeprawy przez tę rzekę, i niedopuszczała woyskom naszym przystępu z tey strony na wyspę *Leon*. Oprócz tego, pod zasłoną tey twierdzy, *Kadyx* dostawał co raz świeżą żywność, za pomocą małych statków, które się spuszczały rzeką *Santa-Maria*. Teraz nasze szalupy kanonierskie będą mogły wchodzić na tę rzekę, bronić pontonów, rzucanych od jey brzegów, i ułatwić woysku wszelkie sposoby opanowania wyspy *Leon*. Wkrótce będziemy mieli ważne nowiny, i uyrzymy rozwijający się szereg pięknych działań, tak dobrze ułożonych przez Xięcia naczelnego wodzą. Flota nasza naywięcey się przyłożyła do zdobycia twierdzy *Santi Petri*. Można sprawiedliwie wnosić, że kilka dni będzie dosyć do przeprawy woyska na wyspę *Leon*, co już ułatwiono przez zajęcie rzeczoney twierdzy, zdobytey d. 20 b. m. wieczorem. Łatwo sobie wystawić, jaki skutek sprawi w mieście, przerażonem utratą twierdzy *Trocadero*, dwojaka wiadomość: o poymaniu jenerała *Riego* i wzięciu twierdzy *Santi Petri*. Oczekujmy dalszych wypadków. Xiążę *Angouleme* dowiódł nam, iż nic na oczekiwaniu nie tracimy.

Na pomniku marszałka *Lefebvre*, który żona jego na cmentarzu *Pere la Chaise* wystawić kazała, jest z jedney strony popiersie nieboszczyka, a z drugiey pod znakami woyskowemi napis: Żołnierze Marszałek, Xiążę Gdański, Par Francyi, Fleurus, Przeyście Renu, Altenkirchen, Gdańsk, Montmiral. Grób ten jest przy grobie marszałka *Masseny*.

(z *Gazety le Conservateur Impartial*.) Co rok dzień trzeci czerwca rodzi nowe zamieszania w okolicach cmentarza *Pere la Chaise*. To zgromadzenie się ludu, jest pozorem oddania hołdu pamięci młodego *Lallemanda*, który tak nieszczęśliwie zginął podczas zaburzeń wszczętych

r. 1820, z okoliczności odmiany prawa o wyborach. Dnia 5 czerwca zeszłego kupy ludu, złożone po większey części z pospólstwa, były nierównie zuchwalsze i licznieysze. Kommisarz policyi kazał wyyśdź z cmentarza i wrota zamknąć; ludzie, uzbrojeni w kije, oparli się temu uporczywie zewnątrz, ciskali do wrot kamienie, kije i stołki żebraków; skończyli na wyłamaniu połowy wrót i dostali się przez otwór na cmentarz. Zandarmom nakoniec udało się przywrócić spokoyność.

Mikołay *Tandart*, gremplarz i *Emil Monet* tancerz przy tearze *de la Gaité*, aresztowani w wśród wrzawy, dziś rano przed sąd powołani zostali. Oskarżono ich, iż opierali się ajentom urzędu; gwałtownie używając kamieni i kijow, co w takim przypadku prawo porównywa z bronią zaczepną.

Słuchano wielu świadków dla stwierdzenia uczynków, przypisanych poymanym, którzy stałecznie się zapierają. Jeden z nich utrzymywał, iż tam jedynie przyszedł z ciekawości; drugi zaś, że szedł do grobu krewnego, zmarłego przed 18stu miesiącami.

P. *Duglos*, jeneralny adwokat, popierał z wielkim zapałem i logiką oskarżenie przeciwko dwóm obwinionym, których bronili, Pan *Dumont*, *Tandarda*, a *Bercille*, *Moneta*.

Monet jednogłośnie uznany był za niewinnego. Sąd przysięgłych, oddalając wszystko na stronę, względem *Tandarda*, okoliczność noszenia broni i połączenie przewyższające *dwadzieścia osób*; uznał go za winnego większością 7 głosów przeciwko 5 o główny występek buntu.

Sąd królewski, przychylając się do większości sądu przysięgłych, *Tandarda* skazał dla poprawy na rok więzienia i na koszta processowe.

Monitor pod d. 15 b. m. ogłosił urządzenie królewskie, tyczące się synagog konsystoryalnych, którego przednieysze urządzenia są następujące:

W ciągu r. 1823, starsi Izraelici różnych okręgów konsystoryalnych zostaną zupełnie odnowieni. Co dwa lata wyydzie 5 członków z kollegium starszych. To się odbyć powinno przez losy. Większość starszych będzie miała swóy pobyt w gminie, w którey ustanowiona jest synagoga konsystoryalna. W główném mieyscu okręgu, gdzie się konsystorz znayduje, mianowanie kantorów i innych posługaczów i agentów, a mianowicie ofiarnika, należy bezpośrednie do konsystorza. Rabini obierani będą przez komissyą mieyscową, pod prezydencyą kommisarza dozorującego. Wybor rabinów ulega potwierdzeniu konsystorza centralnego. Każdy konsystorz zaymuje się łącznie ze starszymi, ułożeniem budżetu, który potém oddany będzie prefektowi departamentu, a ten przesle go ministrowi spraw wewnętrznych. Na rok 1825 liczba członków, składających konsystorz centralny, ma bydź podniesiona do 9, jako to: dway wielcy rabini i 7miu członków świeckich. Co lat dwie wychodzi jeden z członków świeckich konsystorza centralnego; ten ostatni nie może nigdy stanowić w mnieyszey liczbie nad 5ciu. Zadna uchwała nie może bydź postanowiona w rzeczach religiynych i obrzędowych, bez zezwolenia dwóch wielkich rabinów. W przypadku śmierci lub złożenia z urzędu jednego z dwóch wielkich rabinów konsystorza centralnego, każdy konsystorz poda kandydata, wybranego zpomiędzy wielkich rabinow konsystorzów departamentowych; z tych kandydatów trzey mianowani będą przez konsystorz centralny, dla mianowania go przez Króla. Nie będą mogli składać członków konsystorza, oyciec, syn, zięć, bracia i szwagrowie. Każdy konsystorz wybierze corocznie swojego prezydenta i vice-prezydenta; który zawsze mogą bydź nanowo wybrani. W szkołach początkowych żadna xiążka nie będzie użytą, bez potwierdzenia konsystorza centralnego, i zezwolenia dwóch wielkich rabinów.

H i s z p a n i j a.

Madryt dnia 18 września.

(*z Korrespondenta Warszawskiego.*)

Dziennik tuteyszy *Regulator* umieścił następujący artykuł: „Przez zajęcie *Pampeluny* i *Santony*, równie jak przez blizkie poddanie się twierdzy *San-Sebastian*, będzie można rozrządzić 20,000 woyska, które dotąd do zamknięcia tych twierdz użyte było. Do oblężenia *Lerydy* nie potrzeba tak znaczney siły; połowa jest dostateczna. Armia katalonska, zostanie zapewnie zmocnioną, i będzie mogła zdobyć *Barcellonę* i *Tarragonę*, dwa jedynie mieysca, gdzie jeszcze rewolucya opór czyni. Jeżeli przypuścimy, że się *Kadyx* kilka tygodni bronić będzie, co podług naszego zdania, jest niepodobném, to cały półwysep wkrótce oswobodzony zostanie od jarzma Kortezów; a tak waleczność woysk naszych, tego w 6ciu miesiącach dokaże; czego cała potęga *Napoleona*, z pomocą ogromnych woysk obcych, w przeciągu lat 6ciu dokonać niezdołała. Tymczasem hiszpańsko-królewskie woysko powiększa się codziennie; bataliony, walczące w szeregach francuzkich, przyymują wpośród siebie nowych obrońców monarchii, którzy pałają żądzą spotkania się z nieprzyjacielem, a Król *Ferdynand*, powróciwszy do *Madrytu*, znaydzie wierne woysko, któremu będzie mógł zaufać, i które, jak w r. 1820, przysięgi swojey niezłamie. Jeżeli w tym czasie woyska nasze do Francyi niepowrocą, będzie to środkiem ostróżności, jaki mądrość dla utrzymania pokoju w sąsiedzkim kraju nakazuje; atoli połowa woyska będzie na ten cel dostateczna. Wydatki nasze będą przezto znacznie zmnieyszone, a jednak dokonamy przedsięwzięcia, jakiém jest ocalenie Króla i królestwa hiszpańskiego, bez uiszczenia żadnego ze smutnych przepowiedzeń przeciwnikow naszych. Widzimy już dwa narody połączone wzajemnie rzetelną przyjaźnią."

Dziennik *Restaurador* donosi, że banda pod dowództwem *Empecinado*, licząca 300 ludzi, poważyła się wezwać *Plasencyą* do poddania się jey d. 10 b. m. *Empecinado* żądał 60,000 realow (24,000 zł. pol.) kontrybucyi, grożąc, iż w przeciwnym razie obróci miasto w perzynę. Dowódca, zamiast odpowiedzi, wyszedł przeciw niemu, a konstytucyoniści natychmiast uciekli. Jak tylko zaczęto bić we dzwony na gwałt, wieśniacy przybiegli tłumnie, chcąc walczyć pod chorągwią królewską.

Riego, usiłując ocalić się ucieczką z trzema innymi oficerami, po zniszczeniu jego woyska, został złapany przez wieśniaków z *la Carolina*, i do francuzkiego dowódcy zaprowadzony.

Gazeta madrycka *Restaurador*, umieściła przełożenie woyska rojalistowskiego, zostającego pod dowództwem Hrabiego *Karola O'Donnel*, przesłane rejencyi, tudzież list tegoż Hrabiego do ministra woyny, a nareszcie wyjątek z odezwy dowódcy rojalistow, *Bessieresa*, do mieszkańców prowincyi *la Mancha*. Jenerałowie i żołnierze oświadczają, iż żadnych innych nowych ustanowień w Hiszpanii uznawać nie będą, prócz tych, któreby prosto od oswobodzonego ich Króla pochodziły.

Dzisieysza gazeta madrycka zawiera doniesienie nadzwyczayne intendenta w *la Carolina*, przesłane ministrowi woyny w następującey treści: „O godzinie 8mey wieczorem, d. 15 b. m. przyprowadzono do tuteyszego miasteczka, niegodnego naczelnika buntu, *Rafaela del Riego*, i zamknięto go w ciasném więzieniu publiczném. Wzięto z nim razem trzech innych oficerów, których podobnież w więzieniu osadzono. Kommendant cywilny wsi *Arquillos*, jedynie ze swoimi wieśniakami, bez żadnego żołnierza, okrył się chwałą z poymania tego dowódcy." Podpisano: *J.J. Caballero.* Gazeta madrycka dodaje, że bohatyrski lud *Madrytu*, cieszy się ze schwytania tego człowieka, niezdolnego do wykonania wielkich przedsięwzięć, którego stronnictwo bezrządu za sztandar sobie obrało. „Lecz, kończy taż gazeta, szanujmy położenie *delinkwenta*, oddanego pod moc prawa, a zwróćmy uwagę naszych czytelników na widoczną pomoc Opatrzności; ona oddała *Riego* w ręce ludu prostego i poczciwego, u którego nieznalazły przystępu odezwy i obietnice tego posłańca kłamstwa i krzywoprzysięztwa."

Głoszą za rzecz pewną, że jenerał *Alava* zo-

stał mianowany gubernatorem *Kadyxu* na mieyscu admirała *Valdaz*. *Quiroga*, znayduje się w tém mieście, lecz nie ma żadnego wpływu. Nałożono ogromną opłatę na kupców kadyxskich, a każdy mężczyzna od 16 do 60 lat, powinien wziąć się do broni.

O wzięciu jenerała *Riego* takie mamy szczegóły: *Riego*, przybywszy do wsi *Arquillos* z 4ma towarzyszami podróży, z których, jak zapewniają, dway są oficerami angielskimi, udał się za należącego do armii *Ballasterosa*, i wieczerzał w tey wsi, leżącey blizko *la Carolina*, liczącey około 15 domów, i zamieszkałey przez potomków dawney osady niemieckiey, którą *Karol III* sprowadził był, dla zaludnienia okolic *Sierra-Morena*. Jeden z wieśniaków, słysząc, iż towarzysz mianował *Riego* jenerałem, poznał go z osoby. W inney wsi, zamieszkałey przez rodowitych hiszpanów, byłby *Riego* zamordowany; lecz niemcy przestali na jego uwięzieniu, i dość nieprzyjemnem powitaniu. Wchodząc do *la Carolina* miano nie małą trudność, zasłonić go od zapalczywości ludu. Będzie przyprowadzony do *Madrytu* pod strażą woyska francuzkiego i rejencyi wydany. W teyże części roku, przed dwoma laty zbuntowany i zapalony lud, chciał uroczyście zawiesić w ratuszu jego wizerunek na mieyscu obrazu Króla, kilku nawet zagorzalszych, tron mu zapewniali, a jego przyjaciele Cesarzem go widzieć chcieli. Teraz dokonano kary śmierci na jego wizerunku, na placu zwanym *Mayor*. Tuteyszy lud bogoboyny, zdziwiony jest poymaniem *Riego*, który sam się oddał w ręce swoim nieprzyjaciołom. Mieszkańcy uważają w tym wypadku wróżbę blizkiego ukończenia rewolucyi, którey ten dowódca był pierwszą sprężyną."

Oprócz powyższych szczegółów, w całości z prywatnego listu wyiętych, następujące jeszcze, z różnych pism czerpane, okażą nam koley wypadków, które schwytanie *Riego* poprzedziły: I tak: Major jeneralny donosi francuzkiemu ministrowi woyny, iż *Ballasteros*, wiedząc o zbliżaniu się tego jenerała, wyszedł przeciw niemu. Dano ognia: z obu stron legło kilku żołnierzy. W tém kilka kompaniy *Riego*, rzuciwszy w górę kaszkiety, zbliżyły się do szeregów *Ballasterosa*. Ten sądził, iż się z nim połączyć chciały, wstrzymał bitwę. Ztąd powstało zamieszanie; *Riego* korzystając z chwili, otoczył *Ballasterosa*, i zabrał go w niewolę z całym głównym sztabem, jenerałem *Montes* i kilku innymi. Jenerał *Balenzat*, dowodzący w *Lucena* i *Carabney*, dowiedziawszy się o tém, pospieszył na pomoc, a za zbliżeniem się jego woyska, *Riego* cofnął się do *Martas*. Żaden żołnierz nie przeszedł na jego stronę, owszem dwa szwadrony, opuściwszy go, połączyły się z woyskiem *Ballasterosa*. Jenerałowie *Bonnemains* i *Foissac-Latour*, udali się za nieprzyjacielem. Podług pewnych doniesień, *Riego*, nie miał, jak 2,500 niekarnych żołnierzy, a zbiegostwo i tę liczbę znacznie osłabiło. Wprzód jeszcze uciekając z *Malagi* do *Loja*, utracił do 2,000 żołnierzy i 400 oficerów. W woysku *Ballasterosa* panuje także zbiegostwo; lecz zbiegi nie przechodzą do *Riego*, lecz udają się do domów." Korregidor w *Baeza* donosi pod d. 15 b. m. „Zdrayca *Riego*, po ucieczce swojey z *Malagi*, szukał stanowiska, gdzieby mógł odpocząć. Rzucił się ze swojém woyskiem do cytadelli w *Jaen*. Za zbliżeniem się francuzów, zaczął na nowo uciekać ku *la Mancha-Real*, gdzie stanął dnia 13 wieczorem, kazał sobie dostawić żywności, a o 3ciey godzinie z rana udał się daley ku *Jodar*. Lecz zaledwie tam stanął, nadciąga półkownik francuzki na czele szwadronu strzelców gwardyi królewskiey. *Riego* ocalił się ucieczką, lecz został postrzelony w pogoni. Koń jego odniósł także ranę. Gdy się w *Ubeda* dowiedziano, o ukazaniu się *Riego*, osada wyprawiła natychmiast oddział przeciwko niemu. Wspomniany pułkownik francuzki połączył się z tym oddziałem, i udał się w pogoń za uciekającym." Podpisano: *Ximenez Granados*. *Antonio d'Areque*, intendent w *Arquillas*, tak pisze do rejencyi o tym jenerale: „Zdawało się, iż *Riego* chciał pozostać w *Jaen*, lecz trzy kule francuzkie wyparowały go ztamtąd, i do dalszey ucieczki przymusiły. Z jedney strony natrafił na ulanow francuzkich, z drugiey na jenerała rojalistów *Cisneros*, i ci wstrzymali bieg jego. Ostatni wziął w niewolę jednego z adjutantów *Riego*, mającego przy sobie buławę tego dowódcy, na którey znayduje się napis: *Konstytucya lub śmierć*. Odesłano tę buławę jenerałowi francuzkiemu, dowodzącemu w Grenadzie." *Riego*, przybywszy do *Jaen*, nałożył ogromną kontrybucyą na mieszkańców, bez względu, do jakiego stronnictwa należą. Pozabierał srebro kościelne i klasztorne; zabrał 44,000 realów, naydujących się w kassie kościelney, oraz 10,000 par trzewików, mnóztwo bielizny i znaczny zapas sukna.

TURCYA.

Od granic tureckich dnia 20 września.
(*z Korrespondenta Warszawskiego*)

Woysko, które Porta po 3ciomiesięcznych usiłowaniach, z tak wielkim nakładem, pod *Laryssą* zebrała, i które do Beocyi wkroczyło, nienagrodzone klęski poniosło. Dowódca *Odysseusz* i *Nikitas* ścigają niedobitki uciekające do *Tessalii*.

Seraskier Romelii, zebrawszy wielkie oddziały pod jego władzą zostające, wkroczy na początku czerwca przez równiny Tessalii do Liwadyi. Smutne doświadczenie klęsk poniesionych roku zeszłego przez oba woyska tureckie, tudzież dzielnego odporu, jakiego doznały na różnych mieyscach od pojedyńczych korpu ów greckich, uczyniło pochód tego baszy powolnym i przezornym. Prezydent *Mauromichalis* wydał ze swojey strony d. 21 czerwca w *Trypolizie* wymówną odezwę do ochotników peloponezkich, odwołując się do dawnieyszey, wydaney do *Panhellenionu* (całey Grecyi) i zachęcając ich, aby ogólnie powstali i wspierali usiłowania rządu. Wystawia im morderstwa na chrześcianach pod *Volos*, obraz ujarzmienia i zamienienie w niewolników żon i dzieci i t. d., w końcu objaśnia im plan niewiernych, którzy zebrali w Albanii znaczne siły, aby z niemi przez *Akarnanią* i *Karpenesos* do *Naupaktos* (*Lepanto*) wkroczyć, kiedy drugie ich woysko w Liwadyi już się zebrało, a flota 3cie pod *Patras* na ląd wysadziła; słowem: wskazuje im zbliżające się niebezpieczeństwo; przekłada, iż nie czas dopominać się żołdu, że rząd wziął sobie za obowiązek nie nakładać podatków na naród, i że zwycięztwo naypięknieyszym żołdem bydź powinno.

Mauromichalis podzielił woyska posiłkowe pomiędzy różnych dowódców, a sam wraz z *Kolokotronim* i Xięciem *Maurocordato*, sekretarzem rządu, stanął na czele siły zbroyney. Późniey pozostał z *Maurocordatem* w *Megarze*, gdzie się rząd zebrał, a dowództwo naczelne oddał *Kolokotroniemu*, który z *Nikitasem* udał się na pola plateyskie, jako mieysce zebrania się korpusów. *Odysseusz* przyłączył się tam do nich ze swojém woyskiem, i wkrótce wyruszyli przeciw nieprzyjacielowi, który, jak sobie przypominamy, od końca czerwca rozłożył się na równinach między miastem *Liwadyą* a obronnym klasztorem ś. *Łukasza*. Przemagająca siła nieprzyjaciół, dwa razy tyle wynosząca co grecka, przymusiła ich do wstrzymania napadu; cząstkowe utarczki i fałszywe uderzenia, znużyły przeciwników, i posłużyły do poznania ich potęgi i stanowisk.

Pozwolono drukować. Z polecenia JW. Wojennego Litewskiego Gubernatora.
Andrzey Bucharski Rzeczywisty Radca Stanu i Kawaler.

w Drukarni Redakcyi.

DODATEK DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 119.

Wilno dnia 3 Października v. s. 1823 Roku.

Przedaż Domu.

1 Od Litewsko Grodzieńskiego Rządu Gubernialnego ogłasza się, iż na kupienie leżących w mieście Grodnie domu i dalszego zabudowania z placami Jana Makowskiego, oraz wszelkiey jego ruchomości, przeznaczonych na wyprzedaż dla pozyskania należącey od Makowskiego funduszowi edukacyynemu summy, wzywają się życzący je nabydź, którzy też obowiązani stawić się dla targow na terminy naznaczone. tojest, 20, 24 i 25 następującego października, do Sądu Exdywizorskiego nad majątkiem zmarłego Jana Makowskiego w mieście Grodnie ustanowionego, który ze swojey strony w tym terminie, zgodnie z postanowieniem tuteyszego Sądu Głównego 2go Departamentu, nie oczekując już na niestawanie osob do sprawy należących, i nie uważając na przyczyny temu podobne, nieodmiennie, bez żadnego już odkładania, przystąpi do ukończenia poruczonego dzieła. Dnia 17 września 1823 roku.

Expedytor Atanazy Daszkiewicz.

Uwiadomienie.

1 Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż z przyczyny zgubienia pasportu należącego do Atanazego Tadeusza Marcinkiewicza tatarskiego ułańskiego półku towarzysza, na wolne przeyście do mieysca swego pobytu w ihumeńskim powiecie, wydanego jemu w pruskim mieście Kenigsbergu, od Rossyyskiego jeneralnego Konsula 1816 roku 14 (26) oktobra, który potem przez niego zajawiony w ihumeńskim Niższym Ziemskim Sądzie tegoż roku decembra 18, aby więc takowego pasportu nikt niemógł używać, i aby ten, w czyim ręku on się okaże był wzięty pod straż, dla postąpienia z nim podług praw, Rząd ten postanowił o tem przez gazetę ogłosić. Dnia 29 septembra 1823 r. Sekretarz F. Arcimowicz.

O zbiegach.

Od Mińskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż wzięci za nieokazanie na pismie świadectw aresztanci Jakow Wiljamowicz, Jefim Iwanow, Andrzey Michalski, Iwan Zaycow i Marek Balcewicz, którzy na examinach powiadali: Wiljamowicz rodem z Królestwa Polskiego z miasta Łomży tamecznym mieszczaninem; Iwanow poddanym woroneżskiey gubernii, bohuczarskiego powiatu obywatela Jana Krasnowskiego, ze wsi Krasnoy; Michalski rodem z Państwa Austryackiego ze wsi Krouszojacr, położoney o milę od miasta Lipska, wolnym rolnikiem; Zaycow poddanym smoleńskiey gubernii, krasińskiego ujazdu, ze wsi Hlinak, obywatela Alexandra Zakrzewskiego i Balcewicz niepamiętający mieysca urodzenia swego, na osnowie Imiennego Naywyższego Ukazu 23 lebruaryi i przedpisania Ministeryum spraw wewnętrznych 27 marca teraźnieyszego roku, uznani za włoczęgow i odesłani do Syberyi na posielenie. Przymioty pomienionych włoczęgow: Wiljamowicz wzrostu 2 arsz. 5 wiersz., twarzy podługowatey, sucharlawey, nosa miernego, oczu błękitnych, włosow na głowie, wąsach i brodzie ciemnorusych, na prawey nodze ma ranę, od urodzenia lat 25; Iwanow wzrostu 2 arsz. 4½ wiersz., twarzy okrągłey, pełney, nosa miernego, oczu karych, włosow na głowie i brodzie ciemnych, od urodzenia lat 27; Michalski wzrostu 2 arsz. 4½ wiersz., twarzy okrągłey ze pstrocizną, pełney, nosa miernego, oczu szarych, włosow na głowie wąsach i brodzie ciemnorusych; od urodzenia lat 24; Zaycow wzrostu 2 arsz. 4 wiersz., twarzy podługowatey suchey, nosa miernego, oczu karych, włosow na głowie ciemno a na wąsach i brodzie światłorusych, ma ranę niewielką na prawey nodze niżey kolana, od urodzenia lat 50, i Balcewicz wzrostu 2 arsz. 2 wiersz., twarzy okrągłey pełney czystey, nosa miernego, oczu karych, łysy, włosy ciemnoruse, od urodzenia lat 20; a zatém jeśli pomienieni włoczęgi, okażą się do kogo należący, aby ten w proszeniu o ich powrucenie postąpił podług istotney mocy pomienionego Ukazu Dnia 29 septembra 1823 roku. Sekretarz F. Arcimowicz

---

Przedaż towarow skonfiskowanych.

2. Przy Wilenskiey Tamożni, przedawać się będą z publicznego targu, we trzech terminach, a mianowicie: 1szym 2go, 2gim dnia 4go i 3cim ostatecznym dnia 8 nadchodzącego oktobra towary skonfiskowane, a mianowicie: okularów w różney oprawie 6 tuzinow, igieł żelaznych i stalowych do wyszywania i haftowania różney wielkości 11,300 sztuk, strun mosiężnych 6 buntow po 8 strun, szydeł stalowych różney wielkości 2450 sztuk, nitek hollenderskich białych 50 motkow, wstążek półjedwabnych 24 sztuczki 480 arszynow, wstążek jedwabnych różnokolorowych 40 sztuk 680 arszynow, korun prostych zydowskich 21 sztuka 240 arszynow, jedna xiążka żydowska, przędzy wełnianey farbowaney 1 motek, tales stary 1, szpilek mosiężnych 9 paczkow 10,800 sztuk, naparstkow mosiężnych 18 tuzinow, guzikow miedzianych 12 tuzinow, tasiemek lnianych wązkich różnych kolorow 126 sztuk 1630 arszynow, galonow złotych w ząbki do żydowskiego odzienia 3 sztuki 33 arszyny, manszestru czarnego 1 sztuka 13 arszynow, podpasek półjedwabnych żydowskich 10 sztuk 30 arszynow, drylichu bawełnianego w pasy kwieciste 1 kawałek 2¾ arszyna, kaftanik albo narękawek żydowski kobiecy noszony, moyżeszowych przykazań przy czterech rzemuszkach do modlenia się służących, półjedwabney materyi pstrey kawałek 5¼ arszynow i jedne sanie z uprzężą, także sukna czarnego 18½ arszynow i sześć serwet białych lnianych w jedney sztuce.

---

2. Do ogrodu P. Strumiłły, przyszedł nowy transport holenderskich kwiatowych cebulek, jako to: hyacyntow pełnych w różnych kolorach, narcyzow, żonkillow, tacettow, ranunkułów, anemonow, tulipanow w wybornych gatunkach i t. d. które w ogrodzie dostać można za zwyczayną cenę.

---

3. Zarządzający oddziałem wewnętrzney kommunikacyi VII obrębu, korpusu inżenierów Podpółkownik Proskurakow, objawiając przez niniejszą publikatę o cenach za lesne materyały dla robot po systemie Berezynskiego kanału w roku następnym 1824 wypełnić się przed naznaczonych, a mianowicie: za brus sosnowy długości 24 fut. grubini od 16 do 18 decymow, po 25 r.; długości 19 fut grubini od 16 do 18 decymow, po 20 r.; długości 20 fut grubości 18 decim pod 18 r.; za bierwiono so-

snowe, długości 30 fut grubości 7 wierszkow, po 6 r., długości 20 fut grubini 20 decim, po 25 r., długości 15 fut grubini 20 decim, po 20 r.; długości 6 sążni grubini 8 wierszkow po 12 r.; długości 4 sążni grubini 7 wierszkow po 5 r.; długości 4 sążni grubości 5 wierszkow po 4 r. długości 3½ sążni grubini 8 wierszkow po 6 r. 50 kop, długości 3 sążni. grube 8 wierszkow, po 5 r. 25 kop., długi 3 sążni gruby 7 wierszkow, po 3 r. 50 kop., długi 3 sążni gruby 5 wierszkow, po 1 r. 80 kop., za deskę sosnową, szeroką 9 decim, długą 4 sążni, grubą 2½ decim, po 2 r. 10 kop. długą 4 sążni grubą 2 decyma po 1 r. 90 kop., długą 4 sążni grubą 1½ decymow, po 1 r. 50 kop., długą 3 sążni grubą 2½ decymow, po 1 r. 50 kop., długą 3 sążni grubą 2 decyma po 1 r. 50 kop., długą 3 sążni, grubą 1½ decym po 1 r. 10 kop., długą 3 sążni grubą 1 decym po 1 r., za sztukę; przyzywa żądających poniżyć takowe ceny, z prawnemi i żadney opinii niepodpadającemi kaucyami, jawić się do jego w Lepel Guberonii Witebskiey na targi teraz bieżącego 1823 roku miesiąca oktobra 15, 23 i 26 daty naznaczone gdzie jak ilość materyałow tak i kondycye żądającym przedjawione będą.

Podpółkownik Proskurakow.

P o d r a d.

3 Od Litewsko-Wileńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, aby życzący wziąć na siebie dostawę drew dla woysk kwaterujących w mieście Wilnie na następne trzy lata, zaczynając od 1go stycznia 1824 roku, przybywali z prawnemi i dostatecznemi kaucyami na terminy: dnia 3, 5, i 10 następującego miesiąca grudnia do Wileńskiey Skarbowey Izby, w którey objawiono będzie o roczney proporcyi drew i kondycye na ich dostawę. Dnia 25 septembra 1823 roku. Assessor Nowicki.

Sekretarz i kawaler Kleyst.

Bydło szwaycarskie i tyrolskie.

3 Życzący sprowadzić bydło szwaycarskie i tyrolskie raczą udawać się do niżey podpisanego osobiście dla umowienia się, o gatunek i cenę, lub też zgłaszaiąc się o to na piśmie; transport takowego bydła może przyyść około 20 junii przyszłego 1824 roku, a czas na zgłaszanie się zamierzony jest do 1go januaryi tegoż następnego roku; mający polecenie do zawierania umow mieszka w domie XX. Karmelitow Bosych przeciwko placu, gdzie jest Apteka zielona pod N. 45. Fryderyk Markadant.

3 Roku 1823 augusta w skutek Remissy Sądu Ziemskiego Ptu Szaw. w r. 1823 maja 17 d. w sprawie JP. Barbary Wirszyłłowey z WJPP. Maciejem i Marcinem Markiewiczami, dziedzicami dóbr Tawginayć, Kazimierzem i Fabianem Mostowskiemi, Maciejem Domaszewiczem pretensorami nastałey, exdywizyą majątku Tawginayć w Szawel. pcie leżącego, determinującey, Sąd Taxatorsko Exdywizorski dnia 7 aug. idącego roku w komplecie zjechawszy, accessoryine wyroki ułatwił, komportacyą na dzień 3 7bra 1823 roku do Kancellaryi Sądu Ziem. Ptu Szawel. przeznaczył, jeometrow udeterminował, i Sądy swoje do dnia 23 8bra tegoż roku odroczył, ażeby w tem terminie strony interessowane jawiły się trzykrotnie przez Kuryera Lit. awizować postanawia, niestawającym ammissyą zapisać przyrzeka.

Sędzia Ziemski Szaw. i Prezyd. Exdy viz. Franciszek Jamontt. Sądu Grodz. Szaw. Prezydent i Exdywizor Maurycy Dowiatt. Grodzki Szawelski Pisarz i Exdywizor Franciszek Trzaskowski.

Kocz do przedania.

3. Kocz używany w dobrym stanie do przedania znayduje się w domu Prałata Kontryma na Zamkowey Ulicy pod N. 154 pod wiedzą jego stangreta Józefa.

6. Kocz podróżny ze wszelkiemi wygodami znayduje się do zbycia za pomierną cenę, ktoby sobie życzył takowy nabyć, raczy się zgłosić do domu Wazgirda na Węgrach pod N. 1171, a tam o cenie onego można się zainformować od murgrabiego Teodora.

Cena produktów na rynkach wileńskich. Niepołożone liczby znaczą, że tych produktów nie było.		Dni Targowe Wrzesień Piątek dnia 28			
		srebrem		assygnat.	
		ruble	kop.	ruble	kop.
Beczka litewska mająca garcy litewskich 144.	Zyta suchego - - - -	—	—	—	—
	— surowego - - - -	6	50	26	—
	Pszenicy ozimey - - -	11	—	44	—
	— — jarey - - - -	—	—	—	—
	Jęczmienia - - - - -	6	50	26	—
	Owsa - - - - - - -	3	—	12	—
	Gryki - - - - - - -	4	50	18	—
	Grochu - - - - - -	—	—	—	—
	Bobu - - - - - - -	—	—	—	—
	Siemienia lnianego - - -	7	20	28	80
	— — konopnego - -	—	—	—	—
	Krup jęczmiennych - -	16	5		20
	— owsianych - - -	8	13¼		53⅓
	— gryczanych - - -	32	25⅗	129	2⅖
Pud Rossyyski.	Łoju wołowego surowego	2	—	8	—
	— — — topionego	3	50	14	—
	Miodu przaśn. z woskiem	—	—	—	—
	Wosku topionego niebielon.	12	—	48	—
	Swiéc woskowych białych	24	—	96	—
	— — - - - żółtych	18	—	72	—
	— łojowych przywoźnych	3	25	13	—
	— — — tu robionych	3	50	14	—
	Włókna towarnego lnu	—	—	—	—
	— — — — pieńki	—	—	—	—
	Siana murożnego - - -	—	10	—	40
	— błotnego - - - -	—	8	—	32
	Faska masła 6 garcowa -	3	5	14	—
	Soli kuchen becz. gar lit. 48	—	—	—	—
	Piwa krajow. becz. 40 garc.	4	20	[illegible]	80
	— dubeltowego - -	—	—	—	—
	Ptastwa po parze indyków	—	—	—	—
	— — — — kur -	—	40	1	60
	— — — — gęsi -	—	60	2	40
	— — — — kaczek	—	30	1	20
Od 23 do 30 września	Chleba razowego funt 1	—	1	—	4
	— — pytlowego przedn.	—	4	—	16
	Mięsa funt 1 - - - -	—	½	—	10
	Wódki garniec 1 - - -	—	80	3	20

Kurs wileński na assygnaty od dnia 28 września rubel srebrny 3 rub 79¼ kop., czerwony złoty nowy r. 11 kop. 65, stary r. 11 kop. 50, imperyał r. 36 kop. 80¼